

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 124. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890597669408/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Tilfældet med hjints øverste Stam-Element kaldet Livet. Naar Du, indsvøbt i Din blødagtige Mægelighed og strækkende Dig paa Din patenterede Samvittigheds Sopha, maaske for første Gang gjennem Videnskabens Glas betragter een eneste gruelig Draabe af de Vande, der optaarnt sig og med deres Saft opfyldte alle Jordens Porer, som væde hvert eneste Atom, der svæver for Dine Øine eller fornemmes af Dig gjennem Føleisen, bliver Du forfærdet og utilfreds og siger ved Dig selv: »Kan sligt virkelig være muligt? Det havde jeg aldrig drømt om før! Jeg tænkte, at det, der var usynligt for mig, heller ikke kunne være til, jeg skal erindre mig dette frygtelige Experiment«. Næste Dag er Experimentet glemt. Chemikeren kan maaskee destillere Draaben; men kan Videnskaben rense Verden?« (E.L.Bølwers samlede Skrifter XXXIII 1841.243-44). Jvf. endvidere referencen til von Tütiz' mikroskopiske glas i E.T.A.Hoffmanns Meister Fioh i Fodreise (77).

152.26 godt] let.

Den lille Pige med Svovstikkerne

Den lille Pige med Svovstikkerne blev trykt første gang i Dansk Folkekalender for 1846, udg. af Fred.Frøland (udkom december 1845).

Som vist det eneste af A.s eventyr er *Den lille Pige med Svovstikkerne* skrevet til en allerede foreliggende tegning. I oktober 1845 var A tiltrådt en årelang rejse sydpå og opholdt sig 2.11.-22.11. hos hertugparret af Augustenborg på Gråsten Slot, hvor han 18.11. noterer i AIm: »Spadseret; skrevet Historien om den lille Pige med Svovstikkerne. Faaet Brev fra Flinch«. Af Bemærkninger (9) fremgår, at xylograf A.C.F. Flinchs brev var en opfordring til at skrive et eventyr til et af tre vedlagte trykte billeder. A valgte J.Th.Lundbys tegning af en pige, der rækker et bundt svovstikker frem i hånden; en tegning, der tidligere havde været brugt som illustration til en lille opsats »Gjør vel, naar du giver« i Flinchs Almanak eller Huuskalender for 1843 (se Erik Dal: *Den lille Pige med Svovstikkerne. Træk af et eventyrs forhistorie og skæbne*. 1956.18). Allerede næste dag, 19.11., hedder det i AIm: »Roenskrevet Eventyret om den lille Pige med Svovstikkerne og sendt det samt Brev til Fru Drevsen« (jvf. Dagbøger III 9).

Bortset fra det bundne i motivet pga. Lundbys tegning rummer eventyret iflg. Brix 167 minder om moderen, Anne Marie Andersdatter, der efter at have fortalt A om, hvordan hun som barn var blevet jaget ud for at tigge, men havde siddet under en bro over Odense Å og

grædt, tilløjede: »Jeg har aldrig kunnet bede Nogen om Noget. Da jeg sad *der* under Broen var jeg saa sulten; jeg dyppede da min Finger i Vandet og tog nogle Draaber paa Tungen, fordi jeg troede, det skulde hjælpe. Endelig faldt jeg i Søvn og sov til om Aftenen. Saa gik jeg hjern, og, da min Moder hørte, jeg Ingenting bragte med, skændte hun meget paa mig, og sagde, jeg var en doven Toss» (N.Bøgh: Fra H.C.Andersens Barndoms- og Ungdomsliv. 1905.7) (jvf. også *Metalsvinet* s. 225).

Herudover må nævnes A.s egne oplevelser i Odense under rejsen til Gråsten. 10.11.1845 noterer han i Dagbøger: »Det er Mortens-Aften i Aften, hele Byen lugter af Gaasesteg» (III 5), en lugt der vækkede hans erindringer om barndommen og lik ham til at sammenligne sin skæbne med Aladdins i et brev til Edvard Collin dat. Odense 10.11.1845 (BEC II 32). Også beskrivelsen af kulden beroede på friske indtryk, jvf. Dagbøger 14.11.: »Kjorte fra Augustenborg i kold Luft; Hertuginde gav mig ud af Vognen sin Kaabe [...] Klokken 6 kom vi hjem, jeg meget forfrosset» (III 7), og Alm 17.11.: »Følt mig mindre vel paa Fodturen med Hertuginde, Regn og koldt«. Endelig skal nævnes mormoderen, ved hvis skikkelse A har haft sin egen farmoder før øje, idet han i m 155.24 har overstreget Far med M.

Motivet med det døende barns drømmesyner er foregrebet i *Det døende Barn* (Kjøbenhavnsposten 25.9.1827; SS XII 6) og *Fodrøise*, hvor også himlen sammenlignes med »det store, evige Juletræ» (93f).

153.16 *Svoilstikker*] almindeligvis blev svoilstikker fremstillet og forhandlet af fattige personer og tjente ofte som alibi for regulært tiggeri, der var forbudt. Svoilstikken eller friktionstændstikken var iøvrigt en ret ny opfindelse, der først blev almindelig i 1830'erne.

155.22-23 i *hvitken Gløds ... Nytaars Gløds*] reminiscens af Matthæus 25.21.

Den lykkelige Familie

Den lykkelige Familie blev trykt første gang i en engelsk oversættelse ved Charles B. Lohmeyer i *A Christmas Greeting to my English Friends*, der udkom december 1847 (se ovf. s. 120). På dansk forelå eventyret første gang i NE 3-48, der udkom 4.3.1848.

I Bemærkninger fortæller A, at han har fået materiale til eventyret fra herregården Glorup med dens store skræpper og vinbjergsøgle, samt at eventyret blev digtet under hans første ophold i London 1847 (9; jvf. BFA II 573). En mere præcis datering kan næppe gives, men i